

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a cincea)
16 decembrie 1993*

Teodoro Wagner Miret
împotriva
Fondo de Garantía Salarial

(cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare, formulată de Tribunal Superior de Justicia de Cataluña)

„Directiva privind protecția lucrătorilor salariați în cazul insolabilității angajatorului –
Domeniu de aplicare – Instituție de garantare”

Cauza C-334/92

În cauza C-334/92,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, de către Tribunal Superior de Justicia de Cataluña (Spania), de pronunțare, în litigiul pendinte în fața acestei instanțe între

Teodoro Wagner Miret

și

Fondo de Garantía Salarial,

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea Directivei 80/987/CEE a Consiliului din 20 octombrie 1980 privind apropierea legislațiilor statelor membre referitoare la protecția lucrătorilor salariați în cazul insolabilității angajatorului (JO L 283, p. 23), modificată prin Directiva 87/164/CEE a Consiliului din 2 martie 1987 (JO L 66, p. 11),

CURTEA (Camera a cincea),

compusă din domnii J. C. Moitinho de Almeida, președinte de cameră, D. A. O. Edward, R. Joliet, G. C. Rodríguez Iglesias și F. Grévisse, judecători,

avocat general: domnul C. O. Lenz

grefier: domnul H. A. Rühl, administrator principal

după examinarea observațiilor scrise prezentate:

- pentru domnul T. Wagner Miret, de către F. Varela Castro, avocat în Baroul din Barcelona,
- pentru Comisia Comunităților Europene, de către doamnele K. Banks și B. Rodríguez Galindo, membre ai Serviciului Juridic, în calitate de agenți,

având în vedere raportul de ședință,

* Limba de procedură: spaniola.

după ascultarea observațiilor orale ale Comisiei prezentate în ședința din 15 iulie 1993,
după ascultarea concluziilor avocatului general prezentate în ședința din 15 iulie 1993,
pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin ordonanța din 31 iulie 1992, înregistrată la grefa Curții la 4 august 1992, Tribunal Superior de Justicia de Cataluña (Spania) a adresat, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, întrebări preliminare privind interpretarea Directivei 80/987/CEE a Consiliului din 20 octombrie 1980 privind apropierea legislațiilor statelor membre referitoare la protecția lucrătorilor salariați în cazul insolvenței angajatorului (JO L 283, p. 23, denumită în continuare „Directiva privind insolvența angajatorilor”), modificată prin Directiva 87/164/CEE a Consiliului din 2 martie 1987 (JO L 66, p. 11).

2 Aceste întrebări au fost adresate într-un litigiu în care domnul Wagner Miret, membru al personalului de conducere superioară al unei întreprinderi devenite insolvente, solicită de la Fondo de Garantía Salarial plata remunerației datorate.

3 Directiva privind insolvența angajatorilor obligă statele membre să adopte măsurile necesare pentru ca instituțiile de garantare să asigure lucrătorilor salariați, al căror angajator a devenit insolvent, plata titlurilor executorii.

4 În dreptul spaniol, s-a instituit un fond de garantare prin articolul 33 din Ley 8/80, Estatuto de los Trabajadores, din 10 martie 1980 (Legea privind statutul lucrătorilor, denumită în continuare „Statutul lucrătorilor”), înainte de adoptarea directivei privind insolvența angajatorilor.

5 La aderarea la Comunitățile Europene, Regatul Spaniei nu a considerat necesară modificarea legislației sale naționale pentru a o adapta la această directivă.

6 Din dosar rezultă că instanțele spaniole au considerat că protecția stabilită prin articolul 33 din statutul lucrătorilor nu se aplică personalului de conducere superioară. Articolul 15 din Decretul regal nr. 1382/85 din 1 august 1985 privind garanțiile pentru personalul de conducere superioară nu face nicio referire la această dispoziție. În schimb, hotărârile instanțelor spaniole diferă cu privire la faptul de a ști dacă personalul de conducere superioară poate solicita beneficiul protecției respective pe baza dispozițiilor directivei privind insolvența angajatorilor.

7 Domnul Wagner Miret, cadru de conducere superioară al întreprinderii CEP Catalana SA, a fost concediat în cadrul unei proceduri autorizate de „regularizare a excedentului de personal”, la 24 noiembrie 1989, de către șeful Serviciului teritorial de muncă al Direcției generale a Muncii a Comunității autonome din Catalonia. Deoarece întreprinderea a fost declarată insolventă, acesta a introdus o acțiune în fața Juzgado de lo Social nr. 27 din Barcelona pentru a recupera salariile neplătite din lunile octombrie și noiembrie 1989 și pentru a obține lichidarea plăților compensatorii datorate ca urmare a concedierii. Aceste sume se ridicau în total la 434 880 pesetas. Prin Hotărârea din 18 decembrie 1991, această cerere a fost respinsă datorită calității de membru al personalului de conducere superioară a domnului Wagner Miret.

8 Reclamantul a introdus o acțiune împotriva acestei hotărâri în fața Tribunal Superior de Justicia de Cataluña care a sesizat Curtea cu privire la următoarele întrebări:

„a) Este Directiva 80/987/CEE din 20 octombrie 1980 aplicabilă tuturor lucrătorilor salariați, alții decât cei care sunt excluși din anexa la această directivă (Directiva 87/164/CEE din 2 martie 1987)?

b) Având în vedere faptul că Spania nu a inclus în anexa la Directiva 87/164/CEE din 2 martie 1987 – care a completat anexa inițială ca urmare a aderării Spaniei la Comunitate – excepția care se referă în mod specific la personalul de conducere superioară, pot fi aceste persoane excluse din aplicarea generală a garanțiilor prevăzute de Directiva 80/987/CEE?

c) În cazul aplicabilității garanțiilor Directivei 80/987/CEE la personalul de conducere superioară din Spania, trebuie punerea în aplicare specifică a acestora să fie asigurată prin organismul de drept comun prevăzut pentru toți ceilalți lucrători salariați (Fondo de Garantía Salarial) sau prin intermediul unei indemnizații plătite direct de către stat?”

Cu privire la primele două întrebări

9 Prin primele două întrebări ale sale, instanța națională întreabă, în esență, dacă membrii personalului de conducere superioară pot fi excluși din domeniul de aplicare al directivei privind insolvabilitatea angajatorilor, din moment ce aceștia nu sunt menționați la Secțiunea I din anexa la această directivă.

10 În temeiul articolului 1 alineatul (1), directiva privind insolvabilitatea angajatorilor se aplică creanțelor lucrătorilor salariați rezultate din contracte de muncă sau din relații de muncă, creanțe salariale existente față de angajatori care sunt în stare de insolvabilitate. Cu toate acestea, articolul 1 alineatul (2) autorizează statele membre să excludă „din domeniul de aplicare al prezentei directive creanțele salariale ale anumitor categorii de salariați, în temeiul caracterului special al contractului de muncă sau al raportului de muncă sau din cauza existenței altor forme de garantare care asigură salariaților o protecție echivalentă celei care rezultă din prezenta directivă”. Lista categoriilor excluse de lucrători salariați este menționată în Secțiunea I din anexa la directivă.

11 Cu toate acestea, în conformitate cu articolul 2 alineatul (2) din directivă, definirea noțiunii de lucrător salariat intră sub incidența legislației naționale.

12 Rezultă că directiva privind insolvabilitatea angajatorilor este destinată să se aplice tuturor categoriilor de lucrători salariați definite ca atare de legislația națională a unui stat membru, cu excepția celor enumerate în anexa la directivă.

13 Exercițând dreptul prevăzut la articolul 1 alineatul (2) din directivă, Regatul Spaniei a solicitat excluderea personalului casnic angajat de către o persoană fizică. Această excludere este menționată în Secțiunea I din anexa la directiva privind insolvabilitatea angajatorilor, modificată ca urmare a aderării Regatului Spaniei prin Directiva 87/164 din 2 martie 1987. În schimb, Regatul Spaniei nu a solicitat includerea categoriei personalului de conducere superioară în Secțiunea I din anexă.

14 Prin urmare, este necesar să se răspundă la primele două întrebări că membrii personalului de conducere superioară nu pot fi excluși din domeniul de aplicare al Directivei 80/987/CEE a Consiliului din 20 octombrie 1980 privind apropierea legislațiilor statelor membre referitoare la protecția lucrătorilor salariați în cazul insolvabilității angajatorului, modificată prin

Directiva 87/164/CEE a Consiliului din 2 martie 1987, atunci când legislația națională îi clasifică ca lucrători salariați și nu sunt incluși în Secțiunea I din anexa la directivă.

Cu privire la a treia întrebare

15 Prin a treia întrebare, instanța națională întreabă, în esență, dacă personalul de conducere superioară are, în temeiul directivei privind insolabilitatea angajatorilor, dreptul de a solicita plata creanțelor salariale instituției de garantare înființate prin legislația națională pentru celelalte categorii de lucrători salariați sau, în caz contrar, dacă are dreptul să solicite statului membru respectiv repararea prejudiciilor suportate ca urmare a nerespectării directivei în ceea ce îl privește pe acesta.

16 În primul rând, este necesar să se observe că Regatul Spaniei nu a înființat altă instituție de garantare decât Fondo de Garantía Salarial.

17 În al doilea rând, trebuie reamintit că, în Hotărârea din 19 noiembrie 1991, Francovich și alții (cauzele C-6/90 și C-9/90, Rec. p. 1-5357), Curtea a subliniat (punctul 25) că, în temeiul articolului 5 din directiva privind insolabilitatea angajatorilor, statele membre dispun de o marjă mare de apreciere în ceea ce privește organizarea, funcționarea și finanțarea instituțiilor de garantare. Curtea a concluzionat (punctul 26) că, deși dispozițiile directivei sunt suficient de precise și necondiționale în ceea ce privește stabilirea beneficiarilor garanției și conținutul acestei garanții, aceste elemente nu sunt suficiente pentru ca persoanele de drept privat să se poată prevala, împotriva statului, de aceste dispoziții în fața instanțelor naționale.

18 În ceea ce privește, mai precis, problema ridicată de instanța națională, este necesar să se sublinieze că directiva privind insolabilitatea angajatorilor nu obligă statele membre să creeze o singură instituție de garantare pentru toate categoriile de lucrători și, în consecință, să subordoneze personalul de conducere superioară instituției de garantare înființate pentru celelalte categorii de lucrători salariați. Într-adevăr, articolul 3 alineatul (1) lasă la dispoziția statelor membre preocuparea pentru adoptarea măsurilor necesare pentru ca instituții de garantare să asigure plata titlurilor executorii ale lucrătorilor salariați.

19 Din marja de apreciere care este, astfel, lăsată statelor membre, este necesar să se concluzioneze că personalul de conducere superioară nu se poate prevala de directivă pentru a solicita plata creanțelor salariale instituției de garantare înființate pentru celelalte categorii de lucrători salariați.

20 În al treilea rând, trebuie reamintit că, atunci când interpretează și aplică legislația națională, orice instanță națională trebuie să presupună că statul a avut intenția de a-și îndeplini pe deplin obligațiile rezultate din directiva respectivă. Astfel cum a stabilit Curtea în Hotărârea din 13 noiembrie 1990, Marleasing (cauza C-106/89, Rec. p. I-4135, punctul 8), aplicând legislația națională, fie că este vorba despre dispoziții anterioare sau ulterioare directivei, instanța națională care trebuie să o interpreteze are obligația de a face acest lucru în măsura posibilului, ținând seama de textul și de obiectivul directivei, pentru a obține rezultatul prevăzut de aceasta și pentru a se conforma, astfel, articolului 189 paragraful al treilea din tratat.

21 Principiul interpretării conforme trebuie respectat în special de instanța națională atunci când un stat membru consideră, ca în cazul de față, că dispozițiile preexistente din legislația națională a acestuia răspund cerințelor directivei în cauză.

22 Din ordonanța de trimitere pare să rezulte că dispozițiile de drept intern nu pot fi interpretate într-un sens conform directivei privind insolvabilitatea angajatorilor și, prin urmare, nu permit personalului de conducere superioară să obțină beneficiul garanțiilor pe care le prevede aceasta. Într-un astfel de caz, rezultă din Hotărârea Francovich și alții, menționată anterior, că statul membru respectiv are obligația de a repara prejudiciile suportate de către personalul de conducere superioară ca urmare a nerespectării directivei în ceea ce îl privește pe acesta.

23 Prin urmare, este necesar să se răspundă la a treia întrebare că a) personalul de conducere superioară nu are, în temeiul Directivei 80/987, dreptul de a solicita plata creanțelor salariale instituției de garantare înființate prin legislația națională pentru celelalte categorii de lucrători salariați și că b) în cazul în care legislația națională, chiar interpretată în lumina directivei respective, nu permite asigurarea pentru personalul de conducere superioară a beneficiului garanțiilor pe care aceasta le prevede, personalul de conducere superioară are dreptul să solicite statului membru respectiv repararea prejudiciilor suportate ca urmare a nerespectării directivei în ceea ce îl privește pe acesta.

Cu privire la cheltuielile de judecată

24 Cheltuielile efectuate de Comisia Comunităților Europene, care a prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări. Întrucât procedura are, în raport cu părțile în acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura din fața instanței naționale, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA (Camera a cincea),

pronunțându-se cu privire la întrebările care i-au fost adresate de către Tribunal Superior de Justicia de Cataluña, prin ordonanța din 31 iulie 1992, declară:

1) Membrii personalului de conducere superioară nu pot fi excluși din domeniul de aplicare al Directivei 80/987/CEE a Consiliului din 20 octombrie 1980 privind apropierea legislațiilor statelor membre referitoare la protecția lucrătorilor salariați în cazul insolvabilității angajatorului, modificată prin Directiva 87/164/CEE a Consiliului din 2 martie 1987, atunci când legislația națională îi clasifică drept lucrători salariați și nu sunt incluși în Secțiunea I din anexa la directivă.

2) a) Personalul de conducere superioară nu are, în temeiul Directivei 80/987, dreptul de a solicita plata creanțelor salariale instituției de garantare înființate prin legislația națională pentru celelalte categorii de lucrători salariați. b) În cazul în care legislația națională, chiar interpretată în lumina directivei respective, nu permite asigurarea pentru personalul de conducere superioară a beneficiului garanțiilor pe care aceasta le prevede, personalul de conducere superioară are dreptul să solicite statului membru respectiv repararea prejudiciilor suportate ca urmare a nerespectării directivei în ceea ce îl privește pe acesta.

Joliet

Moitinho de Almeida
Rodríguez Iglesias

Edward
Grévisse

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 16 decembrie 1993.

Grefier
J.-G. Giraud

Preşedintele Camerei a cincea
J. C. Moitinho de Almeida